

NAAKTBEELDEN

Een hot topic

Inleiding

Naaktbeelden spelen een grote rol in de digitale leefwereld van jongeren. Binnen bepaalde grenzen maakt het ook deel uit van een normale seksuele ontwikkeling¹. Toch kunnen er ook risico's mee gepaard gaan en soms zelfs problemen ontstaan. Bij Awel zijn alle kinderen en jongeren welkom en luisteren we naar hun verhalen en vragen, ook over dit thema. Dit onderzoek brengt in kaart hoe vaak en op welke manieren het onderwerp naaktbeelden aan bod komt in de gesprekken met Awel.

Methode

Het onderzoek heeft betrekking tot alle gesprekken waarin naaktbeelden aan bod komen, niet enkel problematische situaties. Dit betekent dus dat niet elk gesprek een hulpvraag of probleem hoeft te bevatten. Er werd gekeken naar de periode van 1 januari tot 31 december 2024.

Om alle gesprekken met betrekking tot het onderwerp naaktbeelden te identificeren werd er voor de kanalen telefoon en mail gewerkt via het zoeken in de databank aan de hand van vooraf bepaalde zoektermen. Voor het kanaal chat werden alle chats uit dezelfde periode geëxporteerd uit de databank, waarna dezelfde zoektermen op deze dataset werden toegepast om de relevante chats te selecteren.

De gehanteerde zoektermen zijn: "naakt", "naaktbeeld(en)", "naaktfoto('s)", "naaktvideo('s)", "naaktfilm(s)", "nude(s)", "intieme foto('s)", "intieme beelden", "expliciete beelden", "dickpic", "sextortion", "sexting", "catfish", "groom(ing/er)"

Er werd systematisch gecontroleerd op overlappingsen tussen de gesprekken, waarna de dubbele gesprekken verwijderd werden. Daarnaast is er ook gecontroleerd op de relevantie van de zoekresultaten bij de termen "naakt", "catfish" en "groom(ing/er)". Deze termen zijn immers niet per definitie verbonden aan het thema naaktbeelden, in tegenstelling tot de overige zoektermen die hier expliciet naar verwijzen.

Op basis van deze methode werden er in totaal 243 gesprekken geïdentificeerd waarin het onderwerp naaktbeelden aan bod kwam: 61 telefoongesprekken, 74 mails en 108 chats.

Hiervan werd in totaal op 99 gesprekken – 33 telefoongesprekken, 33 mails en 33 chats – een kwalitatieve gespreksanalyse uitgevoerd via codering in NVivo. De gesprekken werden willekeurig geselecteerd, met de bijkomende garantie dat de verdeling van oproeperskenmerken (leeftijd en geslacht) binnen elk kanaal representatief bleef voor de volledige dataset met gesprekken over naaktbeelden.

¹ Child Focus, *Grensoverschrijdende sexting*, z.d., <https://childfocus.be/nl-be/Seksuele-Uitbuiting/Grensoverschrijdende-sexting>

Profiel van oproepers

Om na te gaan of het profiel van oproepers verschilt tussen alle gesprekken en gesprekken over naaktbeelden, werd er een vergelijking gemaakt op basis van twee variabelen: gemiddelde leeftijd en geslacht. De analyse werd uitgevoerd voor de gesprekken die plaatsvonden in het jaar 2024, en werd daarbij ook opgesplitst per communicatiekanaal. Zowel de gemiddelde leeftijd als de verhouding tussen jongens, meisjes, non-binair (genderfluide, agender, bigender, genderqueer ...) en onbekend werden berekend voor alle gesprekken en voor de subset gesprekken waarin het onderwerp naaktbeelden aan bod kwam.

Kanaal	Dataset 2024	Gemiddelde leeftijd	Meisjes (%)	Jongens (%)	Non-binair (%)	Onbekend (%)
Telefoon	Alle gesprekken (N = 4209)	16,11	50,01%	36,54%	0,24%	13,21%
Telefoon	Gesprekken naaktbeelden (N = 61)	16,56	54,10%	44,26%	0,00%	1,64%
Mail	Alle gesprekken (N = 4219)	14,01	75,87%	16,19%	1,28%	6,66%
Mail	Gesprekken naaktbeelden (N = 74)	15,05	64,86%	28,38%	0,00%	6,76%
Chat	Alle gesprekken (N = 6424)	15,34	77,18%	14,57%	0,89%	7,36%
Chat	Gesprekken naaktbeelden (N = 108)	15,48	68,52%	25,93%	0,00%	5,55%

Uit de vergelijking blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de oproepers bij gesprekken over naaktbeelden in elk kanaal een beetje hoger ligt dan de gemiddelde leeftijd bij het totale aantal gesprekken binnen datzelfde kanaal. Enkel voor mail lijkt het verschil betekenisvol. Toch zijn er ook oproepers zo jong als 11 jaar. De leeftijd van de oproepers bij de gesprekken over naaktbeelden varieerde van 11 tot 24 jaar. Daarnaast waren er ook enkele oproepers boven de leeftijd van 25 jaar, waaronder ouders, maar deze werden niet meegenomen in de berekeningen, zowel niet bij de totaalgroep van alle gesprekken als bij de subgroep van gesprekken met betrekking tot naaktbeelden.

Vooral opvallend; het aandeel jongens in gesprekken over naaktbeelden is aanzienlijk groter vergeleken met hun aandeel in het totale aantal gesprekken, en dit voor alle kanalen. Vooral bij mail (+ 12,19 procentpunten) en chat (+ 11,36 procentpunten) is deze verschuiving sterk, maar ook bij telefoon (+ 7,72 procentpunten) is het verschil duidelijk. Waar meisjes doorgaans de meerderheid van de oproepers vormen, neemt het aandeel jongens merkbaar toe binnen de subset gesprekken over naaktbeelden. Dit suggereert dat dit thema voor hen relatief vaker een aanleiding vormt om contact op te nemen met Awel dan andere thema's.

Hoewel het aandeel jongens toeneemt bij gesprekken over naaktbeelden, blijven meisjes in alle kanalen de grootste groep oproepers. Het is dan ook belangrijk om te erkennen dat meisjes over het algemeen veel vaker contact opnemen met Awel. Dat verklaart waarom meisjes ook in deze thematische gesprekken over het onderwerp naaktbeelden meer vertegenwoordigd zijn.

Resultaten

Oproepen met betrekking tot een derde

In het merendeel van de gesprekken (88,9%) namen oproepers contact op over een situatie die henzelf betrof. Toch waren er ook gesprekken waarin het over een situatie of gedrag van iemand anders ging (11,1%). In deze gevallen ging het bijvoorbeeld om ouders die contact opnamen over of voor hun kind, zoals in het gesprek waarin een moeder vertelde dat haar dochter werd gehanteerd door haar ex-vriend die ermee dreigt haar naaktfoto's online te zetten. Andere oproepers waren bezorgd over hun vriend of vriendin, of iemand anders in hun omgeving. Zo vertelde een meisje dat de naaktfoto's van haar vriendin via sociale media verspreid werden door een vroegere vriendin. Daarnaast waren er ook jongeren die wilden vertellen over bepaald gedrag van anderen in hun omgeving, dat verband hield met naaktbeelden.

"... toen we daarstraks op de scooter zaten moest ik de gsm van mijn stiefpapa vasthouden. Ik heb ontdekt dat hij dickpics stuurt naar andere vrouwen via watsapp. Ik weet niet goed wat ik nu moet doen ..."

Deze variatie toont aan dat het thema naaktbeelden niet alleen jongeren zelf treft, maar ook weerslag heeft op hun sociale omgeving, en dat zowel persoonlijke ervaringen als situaties van derden aanleiding kunnen geven om contact op te nemen met Awel. Deze gesprekken zijn ook meegenomen in de verdere analyse.

Digitale platformen

In een aantal gesprekken werd het platform waarop de situatie zich (deels) afspeelde expliciet genoemd. In totaal werden er 7 verschillende digitale kanalen vermeld. Het meest genoemde platform was Snapchat (in 27 cases), dit komt waarschijnlijk door de visuele en vluchtige aard van dit medium. Op snapchat kunnen beelden eenvoudig gedeeld worden via 'snaps' en hier kan een timer op gezet worden. Mogelijks geeft dit een vals gevoel van

veiligheid, want natuurlijk kunnen er screenshots gemaakt worden. Normaal gezien krijgen ze daar dan wel een melding van: *“het was via Snapchat dus normaal zie je dat als iemand screent”*. Maar er zijn ook manieren om dit te omzeilen en beelden alsnog onopgemerkt te bewaren. In sommige gesprekken uitten jongeren expliciet hun twijfel daarover: *“mijn brein blijft me vertellen ... dat ze ook een laptop of iets anders in de buurt hadden zodat ze een foto konden trekken van mijn foto.”*

Daarnaast werd ook Instagram (5), Telegram (3), Omegle, TikTok, Tinder en Discord (elk in 1 case) vermeld. In sommige gevallen werd het contact eerst gelegd op één van deze apps waarna het contact verdergezet werd via een ander kanaal.

Hoewel deze cijfers geen volledig beeld geven van alle gebruikte platformen, tonen ze aan dat het fenomeen zich niet beperkt tot één applicatie. Wel springt Snapchat er duidelijk uit als het belangrijkste kanaal binnen de geanalyseerde cases.

Inhoud gesprekken naaktbeelden

Tijdens de analyse van de gesprekken met betrekking tot naaktbeelden werd al snel duidelijk dat jongeren Awel contacteren omwille van uiteenlopende redenen en situaties waarin naaktbeelden een rol spelen. Deze thematische analyse toonde ook een aantal verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft het type situaties of problematieken waarmee ze geconfronteerd worden.

Het kwam heel vaak voor dat de jongere **zelf een naaktbeeld** had **verstuurd** (70,7%, ofwel in 70 cases). In veel gevallen gebeurde dit vrijwillig (58,6%, ofwel in 58 cases), maar in andere gevallen gebeurde dit onder druk (9,1%, ofwel in 9 cases) of soms zelfs onbedoeld (3,0%, ofwel in 3 cases). Jongens en meisjes vertelden ongeveer in dezelfde verhouding dat ze zelf een naaktbeeld verstuurd hebben (67,7% versus 66,1%). In 17 gesprekken was er sprake van daadwerkelijke **ongewilde verspreiding** van naaktbeelden (17,2%). Meisjes maakten hier vaker melding van dan jongens (21,0% versus 11,8%). Daarnaast uitten een aantal jongeren ook hun **bezorgdheid of angst** dat hun naaktbeelden zouden kunnen verspreid worden (10,1%, ofwel in 10 cases), of dat er iets met hun beelden zou gedaan kunnen worden (3%, ofwel in 3 cases).

“Oke dus iemand dwong mij om naakt foto hij heeft die ver spreit en iedereen heeft die gezien en nu wil ik niet dat die nog iets van mijn lichaam zien ook al betekent da dat ik in de zomer een trui aan moet doen.”

In sommige gevallen was er sprake van **geruchten** over het (al dan niet) versturen van naaktbeelden (8,1%, ofwel in 8 cases). Daarom was er nog niet per se sprake van effectief bezit of verspreiding. Zo vertelde een meisje dat er een gerucht verspreid wordt dat zij naaktfoto's naar een jongen zou hebben gestuurd, door een meisje dat haar niet mag. Deze roddels worden vaak ook als heel ingrijpend ervaren, omwille van schaamte, reputatieschade en het verlies van grip op hun eigen verhaal of imago. Deze situatie werd vaker vastgesteld bij jongens dan bij meisjes (14,7% versus 3,2%).

In een aantal gesprekken werd er ook door jongeren gesproken over het **ongewenst bezit** van hun (naakt)beelden (7,1%, ofwel in 7 cases). Dit hoeft daarom nog niet gepaard te gaan met dreiging, om als storend en bedreigend te worden ervaren: *“Ik heb een tijdje geleden webcamseks gehad met iemand die ik toen heel leuk vond. Ik had hem gevraagd hier niets van op te slaan, maar hij heeft dit wel gedaan. Ik heb hem vaak gevraagd ze te verwijderen, maar dat wil hij niet. Hij zei wel dat hij niet de intentie had om ze online te zetten.”* Er waren ook enkele gevallen waarin er **ongewenst naaktbeelden** werden **ontvangen** (4%, ofwel in 4 cases), opvallend is dat enkel meisjes hier melding van hebben gemaakt.

“Hij begon ineens te vragen om te chatten en naaktfoto’s te sturen ik zei eerst niks want ik was gechokeert maar hij stuurde ineens een foto van zijn piemel door ...”

In enkele gesprekken werd er melding gemaakt van **valse naaktbeelden** (4%, ofwel in 4 cases), waarbij een bestaande foto gemanipuleerd of bewerkt werd om de jongere naakt af te beelden. Zo werd een jongen via Snapchat gevraagd een selfie te sturen waarna er naaktfoto’s van gemaakt werden en gedreigd werd deze door te sturen naar zijn Instagramcontacten. Deze praktijk valt onder het fenomeen van ‘deepfakes’. Hoewel dit soort situaties dus wel voorkomt, lijkt het aan de hand van deze gesprekken voorlopig geen grootschalig fenomeen te zijn.

Enkele jongeren namen contact op over **vragen rond het sturen van naaktbeelden** (2%, ofwel in 2 cases) en rond naaktbeelden in het kader van seksuele opwindning (1%, ofwel in 1 case). Hoewel deze casussen niet per se problematisch waren, tonen ze dat jongeren ook bij twijfel of nieuwsgierigheid hun weg vinden naar Awel.

“Hey, een jongen heeft me gevraagd om een foto te sturen van mijn vagina. Ik vind deze jongen wel leuk maar ik weet niet wat ik moet doen?”

In het merendeel van de gesprekken werden er meerdere situatiecodes toegekend. Jongeren beschreven vaak een opeenvolging van gebeurtenissen: een (al dan niet vrijwillig) verstuurd beeld, gevolgd door dreiging of verspreiding, of gewoonweg angst dat men iets met hun beelden kan doen, en daarbovenop gevoelens van schaamte, angst of spijt. Deze verwevenheid van ervaringen toont hoe complex de situaties kunnen zijn, maar ook hoe snel ze kunnen escaleren. Wat begint als een ogenschijnlijk onschuldige, vrijwillige interactie rond naaktbeelden, kan al snel omslaan in druk, controleverlies of zelfs expliciete vormen van bedreiging. In sommige gesprekken werd duidelijk hoe jongeren geconfronteerd worden met intimidatie of chantage, waarbij beelden worden ingezet als machtsmiddel om geld of toekomstige beelden af te dwingen.

Dreiging en afpersing

In maar liefst 34 gesprekken was er sprake van **dreiging** (34,3%), gaande van intimidatie tot expliciete chantage. Hierbij was er in 11 gevallen (11,1%) sprake van **afpersing voor geld**, zoals: *“Ik heb naaktfoto’s gestuurd naar iemand en ik werd gechanteerd om 500 euro te moeten betalen ...”* En in 7 gevallen (7,1%) was er sprake van **afpersing voor meer beelden**, waaronder een meisje dat via Snapchat contact heeft met een jongen; hij stuurde haar naaktfoto’s en vroeg er van haar, dit heeft ze gedaan en nu vraagt hij constant achter nieuwe foto’s anders gaat hij degene die hij al heeft online zetten. Deze vormen van digitale afpersing tonen hoe snel situaties met naaktbeelden kunnen omslaan in bedreigende of zelfs criminele interacties.

Dreiging is dus een veelvoorkomend element in de gesprekken die jongeren met Awel voeren over naaktbeelden. Zowel jongens (41,2%) als meisjes (27,4%) brachten dergelijke ervaringen regelmatig ter sprake. Maar een chi-kwadraattoets toont aan dat afpersing significant vaker voorkwam bij jongens dan bij meisjes ($p < 0,01$), jongens worden dus vaker geconfronteerd met situaties van afpersing.

Als er sprake was van dreiging in een case werd dit gecodeerd onder de overkoepelende code “dreigen”. Indien het expliciet vermeld werd of voldoende duidelijk was om de aard van de dreiging te bepalen, werd het aanvullend gecodeerd onder “afpersing, geld” of “afpersing, meer beelden”. In gevallen waar de precieze aard van de dreiging onduidelijk bleef, werd dus enkel de algemene code “dreigen” toegekend. Mogelijks komen deze specifieke vormen van chantage dus vaker voor dan uit de codering blijkt.

	Dreigen	Afpersing, geld	Afpersing, meer beelden
Jongen	14	10	1
Meisje	17	0	6
Geslacht onbekend	3	1	0

Matrix geslacht, dreigen en vormen van afpersing.

Opvallend bij afpersing voor geld is dat dit in alle gevallen betrekking had tot jongens. Deze bevinding kan erop wijzen dat jongens een specifieke kwetsbaarheid vertonen voor geldgerelateerde chantage, zij lijken vaker het doelwit te zijn van financiële afpersing, wat aansluit bij de bevindingen uit het jaarverslag van Child Focus².

In 6 van de 7 gevallen van afpersing voor meer beelden ging het om meisjes. In tegenstelling tot financiële afpersing – dat uitsluitend bij jongens voorkwam – lijkt de druk op meisjes vaker te draaien rond controle, macht of verdere seksuele inhoud. Ook hier bevestigt een chi-kwadraattoets het verschil: het verband tussen geslacht en het type afpersing is significant ($p < 0,01$), wat wijst op een duidelijke samenhang tussen geslacht en de aard van de chantage.

Deze bevindingen kunnen wijzen op het belang van gendersensitieve ondersteuning en preventie, afgestemd op de verschillende manieren waarop jongeren slachtoffer kunnen worden van digitale grensoverschrijding.

² Child Focus. (2023). *Jaarverslag 2023*. <https://www.childfocus.be/nl/publicaties/jaarverslag-2023>

Beleving van grensoverschrijding

Het grensoverschrijdende aspect is gecodeerd op basis van de subjectieve beleving van de jongere zelf. Dit betekent dat gedrag dat juridisch gezien grensoverschrijdend is, bijvoorbeeld vanwege een leeftijdsverschil, maar dat niet zo ervaren werd door de oproeper, gecodeerd werd als “niet grensoverschrijdend”. Met deze aanpak werd de focus gelegd op de beleving en interpretatie van de jongeren zelf.

	Grensover- schrijdend	Niet grensover- schrijdend	Angst voor grensover- schrijding	Onduidelijk al dan niet grens- overschrijdend
Jongen	26	7	1	0
Meisje	50	8	3	1
Geslacht onbekend	3	0	0	0

Matrix geslacht en (subjectieve) grensoverschrijding.

In totaal werd er in 79 cases grensoverschrijding gecodeerd, volgens de beleving van de jongere, dit betreft dus 79,8% van alle cases. Zowel jongens als meisjes rapporteerden dit in hoge mate: 26 jongens (76,5%) en 50 meisjes (80,65%) beschrijven hun ervaring als grensoverschrijdend. Deze cijfers onderstrepen dat zowel jongens als meisjes in belangrijke mate geconfronteerd worden met ongewenste of grensoverschrijdende ervaringen.

In 15 cases (15,2%) werd de situatie niet grensoverschrijdend ervaren. Jongeren spraken hierbij bijvoorbeeld over sexting of het ontvangen van een beeld in een context die ze als wederzijds of onschuldig ervaren: *“ik heb dit weekend een meisje leren kennen via snapchat ze is 17 en ik ben 14, en we stuurde gewoon wat berichten en ze stuurde opeens dat ze meer wou en ze stuurde een naaktfoto, en ik heb er haar ook een gestuurd”*. Zo zie je dat ze ook positieve ervaringen kunnen hebben met betrekking tot naaktbeelden. Daarnaast was er in 4 cases (4%) sprake van angst voor grensoverschrijding, zonder dat er effectief sprake was van een duidelijke, grensoverschrijdende handeling. Dit wijst op situaties waarin jongeren zich ongemakkelijk of kwetsbaar voelen, maar waarin daarom nog geen grenzen zijn overschreden. Zo vertelde een meisje dat enige tijd geleden naaktfoto's heeft verstuurd via snapchat, dat ze bang is dat deze toch op een of andere manier zouden verspreid worden.

Het hoge aandeel cases waarin sprake is van grensoverschrijding wijst op een belangrijke dynamiek: jongeren nemen vermoedelijk vooral contact op wanneer er al een duidelijke grens overschreden is. Twijfelgevallen, beginnende druk of ongemakkelijke gevoelens zullen minder vaak besproken of gedeeld worden. De dataset bevat dus mogelijk, vooral de zwaardere of meer beladen situaties waarmee jongeren in aanraking komen, wat het hoge percentage voor grensoverschrijding mee kan verklaren. Deze vaststelling benadrukt het belang van vroegtijdige interventie en preventie, waarbij jongeren al in een eerder stadium aangesproken worden op signalen van onveiligheid of grensvervaging.

Relatie tot de ander en grensoverschrijding

In vrijwel alle gesprekken (96 van de 99) werd er verwezen naar een situatie waarin een andere persoon betrokken was, maar er waren ook enkele cases waar er geen contact was met een ander. De aard van het contact werd gecategoriseerd op basis van wat de jongere expliciet benoemde of wat er afgeleid kon worden uit de context:

- Een “bekende” wanneer het ging om iemand uit de nabije sociale omgeving (zoals een vriend, partner, klasgenoot, ex...);
- Een “onbekende” wanneer de jongere duidelijk aangaf dat het om iemand ging waarmee er enkel online contact is geweest, die ze niet kennen buiten de online context;
- “Onzeker, bekende of onbekende” wanneer het niet duidelijk was of het om een bekende of onbekende van de jongere ging.

	Bekende	Onbekende	Onzeker, bekende of onbekende
Jongen	9	17	7
Meisje	26	19	15
Geslacht onbekend	0	3	0

Matrix geslacht en contact met bekende of onbekende.

Deze resultaten suggereren een verschillende dynamiek tussen jongens en meisjes in de aard van contacten met betrekking tot gesprekken over naaktbeelden. Jongens lijken relatief vaker dan meisjes betrokken bij contacten met onbekenden (50% versus 30,7%). Meisjes rapporteren daarentegen vaker ervaringen met bekenden (41,9% versus 26,5%). Dit verband is echter statistisch niet significant (chi-kwadraattoets: $p = 0,06$).

	Grensoverschrijdend	Niet grensoverschrijdend	Angst voor grensoverschrijding	Onduidelijk al dan niet grensoverschrijdend
Bekende	30	5	1	0
Onbekende	36	1	2	0
Onzeker	13	7	1	1

Matrix contact met bekende of onbekende en (subjectieve) grensoverschrijding.

Wanneer we kijken naar de relatie tussen contact met een bekende of onbekende en (subjectieve) grensoverschrijding, zien we dat in bijna alle contacten met onbekenden grensoverschrijding ervaren wordt (92%). Maar ook bij interacties met bekenden zien we bijna dezelfde verhouding, in 83,3% van de contacten met bekenden wordt ook grensoverschrijding ervaren. Dit kan terug erop wijzen dat jongeren vaak pas contact opnemen met Awel als er al sprake is van grensoverschrijding.

Doorverwijzingen

Na elk gesprek registreren beantwoorders of er werd doorverwezen, en zo ja, naar welke instantie of informatiekanaal. Dit kan zowel gaan om professionele hulp als om laagdrempelige ondersteuningskanalen of informatieve websites. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat beantwoorders niet altijd dezelfde criteria hanteerden voor het registreren van een doorverwijzing. In sommige gesprekken werden wel instanties of informatiekanalen besproken, zonder dat deze formeel als doorverwijzing werden genoteerd. Mogelijks vormt het aantal geregistreerde doorverwijzingen dus een onderschatting.

Er kunnen meerdere doorverwijzingen gedaan worden, en geregistreerd worden, met betrekking tot één gesprek.

Doorverwijzing naar	Tel naakt %	Mail naakt %	Chat naakt %	Gem naakt %	Tel tot %	Mail tot %	Chat tot %	Gem tot %
101 Politie	26,2%	27,0%	5,6%	17,3%	2,5%	1,1%	0,4%	1,3%
JAC	1,6%	4,1%	3,7%	3,3%	4,9%	7,4%	3,4%	5,2%
(Zorg)leerkracht	3,3%	6,8%	0,9%	3,3%	3,6%	9,7%	1,1%	4,8%
CLB(ch@t)	3,3%	/	0,9%	1,2%	3,2%	6,5%	2,0%	3,9%
Nupraatikerover.be	/	1,4%	1,9%	1,3%	0,2%	1,5%	0,8%	0,8%
Tele-Onthaal	1,6%	1,4%	/	0,8%	0,5%	0,5%	0,2%	0,4%
Zelfmoordlijn	/	2,7%	/	0,8%	0,8%	5,1%	2,1%	2,6%
Tejo	/	/	1,9%	0,8%	2,0%	5,8%	1,8%	3,2%
Huisarts/specialist	1,6%	/	/	0,4%	4,5%	7,1%	2,8%	4,8%
112	/	1,4%	/	0,4%	0,7%	0,3%	0,1%	0,4%
Ander	42,6%	18,9%	17,6%	24,3%	7,7%	6,0%	2,8%	5,5%
Geen doorverwijzing	32,8%	51,4%	71,3%	55,6%	67,7%	58,9	79,9%	68,7%

Doorverwijzingen gesprekken rond naaktbeelden vs. alle gesprekken in 2024.

Wanneer we de geregistreerde doorverwijzingen in gesprekken over naaktbeelden vergelijken met die in alle Awel-gesprekken van 2024, vallen er een paar verschillen op. Gesprekken over naaktbeelden leiden vaker tot een doorverwijzing: 44,4% tegenover 31,3%. Een mogelijke verklaring is dat jongeren in deze gesprekken met concretere hulpvragen komen, zoals wat te doen bij bedreiging of verspreiding. Zulke vragen maken gerichte doorverwijzingen makkelijker.

"Ik heb een naaktfoto naar iemabd gestuurd en nu drijft die persoon om me te blackmailen en ik ben nu super bang wat moet ik doen zodat die persoon mij niet kan bereiken."

Opvallend is het hoge aantal verwijzingen naar de politie bij naaktbeeldgesprekken: gemiddeld 17,3% (tegenover 1,3%). Vooral via telefoon en mail wordt er regelmatig naar de politie doorverwezen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met de ernst en de dringendheid van de situaties. Jongeren vertellen soms over afpersing, bedreigingen of het ongewenst verspreiden van beelden – situaties die vaak strafbaar zijn.

Ook de categorie 'Ander' valt op (24,3%) bij de gesprekken rond naaktbeelden. Binnen deze categorie worden jongeren bijvoorbeeld doorverwezen naar Child Focus (CyberSquad), WAT WAT, allesoverseks.be, Mediawijs (sexting.be), ikbeslis.be, en andere gespecialiseerde informatiekanalen. Child Focus komt daarbij het vaakst voor. Dit wijst erop dat beantwoorders regelmatig themagerichte en gespecialiseerde hulp aanreiken, afhankelijk van de situatie. Soms gaat het om juridische ondersteuning, soms om betrouwbare informatie, en soms om een vertrouwenspersoon.

Verwijzingen naar klassieke hulpinstanties zoals het CLB, het JAC of een huisarts komen minder vaak voor. Dat kan te maken hebben met het feit dat gesprekken over naaktbeelden vaak acuut zijn, en beantwoorders dan eerder focussen op directe hulp en veiligheid.

Het aandeel gesprekken zonder doorverwijzing ligt bij naaktbeeldgesprekken lager (55,6%) dan bij alle gesprekken in 2024 (68,7%). Dat past binnen het bredere beeld: jongeren komen met een gerichtere vraag, de situatie is vaak dringend, en beantwoorders reageren daarop met concrete hulp of een duidelijke verwijzing. Tegelijk blijft het belangrijk om te benadrukken dat de hoofdfocus van Awel luisteren is, en niet noodzakelijk doorverwijzen.

"Bedankt voor dit enorm helpende gesprek, het deed me veel deugd om toch even die steun te voelen."

Deze bevindingen tonen dat beantwoorders hun reactie afstemmen op de context en ernst van het gesprek. Doorverwijzingen gebeuren op basis van een inschatting van de hulphood. Daarbij maken ze gebruik van zowel professionele instanties als laagdrempelige informatiekanalen. De beantwoorders spelen in op wat de jongeren op dat moment nodig hebben.

Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat jongeren om uiteenlopende redenen contact opnemen met Awel over naaktbeelden. Soms gebeurt dat vanuit nieuwsgierigheid of in het kader van een wederzijdse, onschuldige interactie, maar vaak ook omdat er iets fout is gelopen: druk, schaamte, angst voor verspreiding of zelfs afpersing. Wat begint als iets vertrouwelijks kan snel omslaan in situaties van controleverlies of grensoverschrijding.

In een groot deel van de gesprekken komt grensoverschrijding naar voren, zoals jongeren die druk ervaren, bang zijn voor verspreiding of zich achteraf slecht voelen over wat er is gebeurd. Zowel jongens als meisjes ervaren zulke situaties, al verschillen de ervaringen soms. Zo worden jongens bijvoorbeeld opvallend vaker afgeperst voor geld, terwijl meisjes vaker onder druk worden gezet om meer beelden te sturen. Die gendergebonden verschillen tonen aan dat niet elke jongere op dezelfde manier kwetsbaar is en dat ondersteuning daar best op afgestemd wordt.

De gesprekken suggereren ook dat jongeren vaak pas contact zoeken wanneer er al een grens overschreden is. Dat benadrukt het belang van vroegere herkenning, preventie en het bespreekbaar maken van twijfels, ook als er nog niets 'ernstigs' is gebeurd.

Awel neemt hierin een betekenisvolle positie in: door te luisteren zonder oordeel, maar ook door jongeren te versterken en – waar nodig – gericht door te verwijzen. In gesprekken over naaktbeelden gaat het dan ook zelden alleen over de beelden zelf. Het gaat over vertrouwen, macht, controle en herstel. En over jongeren die zoeken naar erkenning en een houvast proberen te vinden in situaties die vaak groter aanvoelen dan henzelf.

